

VERSLAG
*****

van de **raadsvergadering** van de raad van de gemeente Westerwolde, gehouden op 26 februari 2020 in de raadzaal te Sellingen.

Voorzitter: J.W. Velema

Griffier: P.D. Nap

Aanwezig:

Gemeentebelangen:	G.H.M. Heijne (fractievoorzitter), R. Koskamp (vanaf punt 3), L.H.K. Middel, J.R. Kruiter-Draadje, M. Visscher (GB)
PvdA:	S. Melis (fractievoorzitter), W. Eilert (vanaf punt 6), R. van Dam, J.T.E.M. Molle, H. Brouwer
CDA:	H.M. Hemmen (fractievoorzitter), H.J. Kuper, W.F. Meendering
VVD:	P.L. Dinkla (fractievoorzitter), K.R.P. Buigel
GroenLinks:	E. Hooemoed (fractievoorzitter), R.H.J. Kriek
Partij voor de Dieren:	E. van der Horst (fractievoorzitter)
Lijst Timmermans:	P.F.X. Timmermans (fractievoorzitter)

Tevens aanwezig: De wethouders H. van der Goot, B. Huizing

1. Opening

De **voorzitter** opent de vergadering en heet een ieder welkom.

2. Mededelingen voor raad en college

De **voorzitter** meldt de afwezigheid van wethouders Luth en Potze.

Namens het CDA complimenteert **mw. Hemmen** de carnavalsvereniging voor de wijze waarop zij het carnaval hebben vorm gegeven. De voorzitter sluit zich hierbij aan.

Dhr. Buigel (VVD) meldt dat de VVD-fractie de presentatie van het Veiligheidsplan Groningen 2020-2024 heeft bijgewoond waar een aantal voor de VVD van belang zijnde zaken, aan de orde zijn gekomen zoals o.a. hardheidsclausule. Duidelijk werd dat elk brandweerkorps zijn eigen vrijwilligers moet werven waar de VVD-fractie moeite mee heeft.

3. Vragenronde voor raadsleden

Dhr. Dinkla (VVD) stelt een drietal vragen over de tijdelijke afsluiting Uldersbrug te Klein-Ulsda.

1. Het is eigenlijk niet uit te leggen dat er twee bruggen tegelijk gestremd zijn voor alle verkeer, bent u het daar mee eens ?
2. Volgens diverse inwoners is de Booneschansker brug eenvoudig voor auto's begaanbaar te maken door het aanbrengen van rijplaten en maximale hoogte begrenzing zoals bij parkeergarages .waarom is dit niet mogelijk?
3. Is er voldoende overleg geweest tussen gemeente Oldambt en Westerwolde?

4. Over deze brug gaat ook veel landbouwverkeer: Is er voldoende overleg geweest met het GOC of zijn hier nog verbeter punten mogelijk?
5. Kan de wethouder garanderen dat de aanrijtiden van hulpdiensten binnen de gestelde normen blijven?

Wethouder Huizing beantwoordt de vragen als volgt:

- Ad 1. Het tegelijkertijd blokkeren van de bruggen is vervelend. Maar na bijna 3 jaar lang uitstel zijn de tijdelijke reparatiekosten om het brugdek veilig begaanbaar te maken inmiddels opgelopen tot forse bedragen. Deze kosten gaan steeds af van het beschikbaar kredietbedrag voor renovatie van de brug. Omdat het krediet al te klein is voor de nodige renovatie van de brug zal uitstel nog meer financiële problemen opleveren. Daarbij wordt het werk uitgevoerd in een periode dat het voor alle partijen het minst problemen oplevert. Het werk zal naar verwachting binnen 4 weken afgerond zijn zodat begin april alle landbouwers aan het begin van het seizoen op hun land terecht kunnen.
- Ad 2. Dit is tot drie keer toe besproken met de gemeente Oldambt. De gemeente heeft de brug door drie bureaus laten onderzoeken. De bureaus hebben zeer stellig aangegeven dat dit niet veilig is. Vorige week nogmaals extra navraag gedaan maar gemeente Oldambt geeft zeer uitdrukkelijk aan dat dit absoluut niet tot de mogelijkheden behoort.
- Ad 3. Het proces is een gezamenlijke aanpak met de gemeente Oldambt welke in goed overleg tot stand is gekomen.
- Ad 4. Nee, er is onvoldoende overleg geweest met de landbouworganisatie. Met het LTO is afgesproken dat in de toekomst twee keer per jaar op uitvoerend niveau bijeenkomen om dit soort projecten vroegtijdig vooraf te bespreken.
- Ad 5. Door de werkvoorbereiding (brugdienst provincie Groningen) is overleg gevoerd met de hulpverleningsdiensten. Zij hebben aangegeven dat de hulpverleners hun diensten binnen de vereiste normen voor aanrijtiden kan blijven uitvoeren.

Dhr. Dinkla (VVD) stelt dat het college "geluk" heeft dat het de landbouw past. Daarnaast is hij van mening dat, wil de overheid het vertrouwen krijgen/houden van burgers dergelijke zaken niet moeten gebeuren. Ook voor de provincie is hier een rol weggelegd.

Wethouder Huizing geeft aan dat er al drie jaar lang intensief overleg is geweest met gemeente Oldambt. Mede als gevolg van bezwaarprocedures en uitstel duurt het allemaal lang. Nog langer uitstellen is, o.a. gelet op de veiligheid, niet mogelijk. Getracht wordt de overlast tot een minimum te beperken. Provincie is bij het proces betrokken o.a. m.b.t. hulpverleningsdienst en sterke brug.

Dhr. Hoemoedt (GL) had dezelfde vraag als de VVD maar deze is inmiddels gesteld en beantwoord.

De voorzitter benadrukt dat de vragenronde bedoeld is om actuele vragen te stellen.

Dhr. Buigel (VVD) uit zijn zorgen over het coronavirus. Het is een kwestie van tijd dat het Nederland bereikt. Vooral het aanmeldcentrum wordt door diverse inwoners als mogelijk risico gezien. De fractie is benieuwd welke voorzorgsmaatregelen genomen worden en welke hygiëne- en veiligheidsprotocollen van kracht zijn voor alle overheidsgebouwen van de gemeente.

De voorzitter zal de door de VVD gestelde vraag schriftelijk beantwoorden.

4. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Spreekrecht voor burgers over geagendeerd onderwerp

Dhr. S. Smulders spreekt in over het consultatiedocument Regionale Energiestrategie (zie bijlage).

6. Consultatiedocument Regionale Energiestrategie (RES) (woordelijke verslag)

De voorzitter voor mij en wellicht ook voor u een nieuw fenomeen. Een consultatiedocument. Meestal wordt u een besluitstuk voorgelegd waarop u kunt amenderen of moties kunt indienen. Vanavond dus een iets ander karakter. Het is heel nadrukkelijk bedoeld dat u uw mening geeft over het document of dat u zich herkent, anderzijds nog iets toegevoegd wilt hebben maar in ieder geval dat u zich uitspreekt. Ik stel u voor dat wij het wel op de gebruikelijke wijze doen: inbreng in zijn geheel en dat wij dan in twee termijnen het stuk bespreken in de raad. Aansluitend is er het voorstel om een raadsbrief te formuleren. Dan zal ik u aan het eind van de vergadering vragen of u dit in handen wilt leggen van het college dan wel of u de raadsbrief volgende week in de raadsvergadering ter besluitvorming terug wilt zien. Hij is in ieder geval volgende week ter inzage en ook dan kunt u eventueel nog agenderen. Dat zal dan in stemming moeten worden gebracht of deze op de agenda moet komen ja of nee. Was dit voor u helder? Het is helder en vervolgens geef ik vooraf het woord aan de portefeuillehouder.

Wethouder Van der Goot: dank u wel voorzitter. Wij zijn hier in vergadering bij elkaar als rad voor consultatie van het document van de RES. Het is de bedoeling dat u als volksvertegenwoordiger zich positioneert in het ontwikkelproces van de Regionale Energie Strategie om zo te komen tot een bod. Dus het is de bedoeling dat u een bewuste keuze maakt. Het onderwerp, voorzitter, transitie naar duurzame energie vraagt veel van u maar ook van onze inwoners. Het zal invloed hebben op ons dagelijks leven. Die invloed is fysiek, financieel en sociaal. Fysiek in de vorm van bijvoorbeeld windmolens, zonneparken etc. Financieel in de vorm van isolatie, aanschaf van alternatieve warmtebronnen etc. Sociaal: voor of tegen plannen en dus tegenstellingen. Ons land kent, en ik vertel u niets nieuws, een representatieve democratie wat betekent dat inwoners bij de visie duurzaamheid betrokken worden. U bent de vertegenwoordigers van die inwoners. Dus betrokken bij de besluitvorming. Er zijn maar weinig momenten in het ontstaan van de plannen van de RES, dat u betrokken bent bij de besluitvorming. En één van die momenten is nu. Het is van groot belang dat u op de hoogte bent van de plannen vanwege het regionale, lokale karakter en ook het abstractieniveau van deze plannen. Het is aan u, als raad om duidelijke kaders voor keuzemogelijkheden te benoemen zodat ik deze mee kan nemen naar de stuurgroep RES. De technische details, verzoek ik u, om die maar over te laten aan leveranciers, ambtenaren en bedrijven. Ik wil ook graag zeggen dat de raadsgriffiers in dit proces van groot belang zijn. Zij zijn nml. verantwoordelijk voor de vormgeving van besluitvormingsprocessen en zij zorgen ervoor dat de raden tijdig en op de juiste wijze aan bod komen. Dat resulteert dan ook in deze extra raadsvergadering. Er is hier geen sprake van een gemeenschappelijke regelingen of een ander openbaar lichaam. U moet er vertrouwen in hebben dat de regio Groningen als 1 van de 30 regio's van de RES uw voorstellen zullen invullen zoals u die voorstelt. Een andere optie is om buitenspel gezet te worden. Dit gezegd hebbende hoop ik dat u het voorgestelde bod, bod 2, aanvaard en zo nodig voorziet van de wensen die in uw raad leven en die verwerkt worden in het bod dat vervolgens aan uw raad zal worden voor gelegd. Op 23 januari jl. hebt u tijdens een conferentie in Zuidbroek kennis kunnen nemen van de vorderingen in het proces van de totstandkoming van de RES Groningen. De uitkomsten van die conferentie in Zuidbroek zijn verwerkt in dit consultatiedocument. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter heet dhr. Eilert hartelijk welkom. Hij spreekt dit uit met name voor de luisteraars van radio Westerwolde zodat zij weten dat dhr. Eilert aanwezig is. De voorzitter kijkt naar de raad voor de eerste ronde en vraagt wie daarvoor het woord wil.

Vervolgens kijkt hij naar GB of iemand het woord wil en dat is niet het geval. De voorzitter geeft als eerste het woord aan dhr. Timmermans.

Dhr. Timmermans (Lijst Timmermans) dankt de voorzitter. Dhr. Timmermans wil over het stuk heel weinig zeggen want daar valt weinig aan te veranderen. Hij schrok wel van blz. 17 de suggestie dat zonne- en windparken winstgevend zouden zijn. Voorzitter, dat kan niet waar zijn. Winstgevend alleen dankzij de subsidie die wordt gegeven op die parken. Op het moment dat die af wordt geschafte dan zal niemand meer een dergelijk park willen neerzetten. Voorzitter, ik schrok van de keuzes. 11,4%, 15,7% of 20% van de productie van Nederland. De inspreker refereerde al aan de gasbel. Maar de Randstad profiteert wederom van ons. Zij zetten geen windmolens voor de kust omdat dat geen gezicht is maar dat kan toch niet waar zijn. Voorzitter, ik ga voor keuze 1 dat geeft het minst schade aan het landschap waar wij allemaal zou van houden. Ik stel voor om een export energietaks voor te stellen bij de provincie. Dat is voor alle energie die wij produceren en die wij niet zelf nodig hebben maar naar de rest van Nederland, daar een taks op te zetten zodat wij daar zelfs weer eens wat op kunnen verdienen. Hier de lasten en daar de lusten, dat gaat niet opnieuw op. Voorzitter, ook de warmtepompen gaan weer energie vragen. Wat betreft een beetje gokken. Inschatten op de toekomst maar men weet het nog niet helemaal. Het stukje over lokaal eigendom vind ik mosterd na de maaltijd. De parken hier zowat allemaal vergeven en lokaal eigendom is er niet bij. De suggestie van gemeentelijk beheer, voorzitter, dat vraagt om investering en wij zitten niet in een riante positie dat wij dat zouden kunnen doen. Dan nog een opmerking over windmolens wat in de bijlage staat. Feitelijk geven wij de keuze over windmolens aan de provincie die om deze percentages, die ik net noemde van 11,4, 15,7 of 20%, te halen wel degelijk windmolens nodig hebben. En het stukje over waterstof is heel mager maar eigenlijk is dat de toekomst. Daar wordt heel weinig aan besteed terwijl je daar heel veel stroom uit kunt opwekken. Voorzitter, voor zover in de eerste termijn.

De voorzitter geeft het woord aan dhr. Kriek.

Dhr. Kriek (GL) Heel Nederland gaat op de schop voor de energietransitie. En dat is nodig ook! We moeten af van de fossiele brandstoffen en over naar duurzame energie. In de jaren '60 gingen we bliksemsnel aan het aardgas en nu hopelijk even vlot weer er van af te gaan. Met een heldere visie, daadkracht én geldelijke middelen vanuit onze regering moet het lukken. Dus slaan we aan het polderen met 30 geheel diverse energieregio's in een aldus verdeeld land. We krijgen allemaal te maken met de gevolgen van de RES: op veel plekken lijdt de ruimtelijke impact al tot verhitte discussies. Ook in Westerwolde zien we dat de aanleg van al dan niet drijvende zonneparken niet zonder slag of stoot gaat. De discussie over grotere windmolens wordt door velen zelfs angstvallig gemedend. Draagvlak is hierbij het kernbegrip. Dit creëer je niet door alleen de direct omwonenden van een al vrijwel uitgewerkt plan uit te nodigen en bovendien alléén de optie te geven om over de uitwerking van dat plan te gaan praten. Er valt nog een boel te leren in dat opzicht! We zullen moeten leren leven met nieuwe, misschien minder fraaie elementen in ons landschap als we de CO₂-uitstoot serieus willen terugdringen. Hierbij zal goed rekening moeten worden gehouden met de kwaliteiten van dat landschap én de wensen en zorgen van onze inwoners. Als de opbrengsten van zonneparken (en windmolens) grotendeels terugvloeien naar de lokale gemeenschap die er de gevolgen van ondervindt wordt het draagvlak ongetwijfeld groter, maar niet álles is te koop! Het valt of staat met goede communicatie van de overheid waarbij ook echt wordt geluisterd en niet alleen wordt geroepen. In het geval van de RES zal dit niet alleen vanuit de gemeente moeten worden aangevlogen maar vooral vanuit de regio. Wellicht valt er ook voor het huishoudboekje van een gemeente voordeel te halen: gemeente Groningen overweegt om zélf een zonnepark (en windmolens) te gaan exploiteren in plaats van de winst weg te laten vloeien. Inkomsten die ook voor Westerwolde meer dan welkom zouden zijn. Belangrijk is dat ook de minder draagkrachtige inwoners écht ondersteund worden bij de maatregelen die nodig zijn bij deze transitie.

Tot nu toe komt de subsidie vooral terecht bij grote investeerders en Teslajuppen. Dat moet écht anders! Zoals bij 4.6 in het stuk (opgave Rijk) wordt gemeld zal het Rijk over de brug moeten komen met financiële middelen om met name de warmtetransitie mogelijk te maken. Dat geld moet via de gemeente dan op de juiste plek terecht komen. Het is mooi om te praten over werkgelegenheid en daar zullen zeker kansen liggen maar daar gaat ook scholing aan vooraf om dat specialistische werk te kunnen doen. Op dat gebied lopen we mijlenver achter (vraag maar aan de installateurs!).

Op pagina 17 staat dat lokale overheden invulling moeten geven aan het streven naar lokaal eigendom van zonneparken (en windmolens). Gevolg kan zijn dat hierbij grote verschillen optreden tussen de regio's en gemeenten. De vraag is ook of er problemen ontstaan omdat bij inmiddels vergunde projecten veel minder voorwaarden zijn gesteld dan aan nieuwe projecten. De spelregels worden opeens veranderd en daarmee de winstgevendheid ook. Leidt dat tot rechtsongelijkheid? Wanneer komt Westerwolde met een gemeentelijk warmtetransitie-visie? Dat moet volgend jaar klaar zijn en dat wordt ook nog een heel gepuzzel! Nog even een reactie op de in het stuk genoemde consultatiepunten:

Pag. 21 ruimte: de suggestie schaal-op-schaal principe lijkt ons uitstekend maar de suggestie om de andere principes te verkennen, waarom niet, kan altijd.

Hoe beoordeelt u de ruimtelijke effecten; nou die beoordeelt u aan de hand van leefbaarheid en acceptatie (ook wel draagvlak geheten en impact op natuur en landschap waarbij schaal een belangrijke rol speelt.

Pag. 22 elektriciteit: belangrijke overwegingen bij een bod voor duurzame elektriciteit zijn voor ons voorzien in lokale behoefte, opbrengst voor gemeenschap en ook profiteren van het 'overschot' wat met de woorden van dhr. Timmermans, naar de Randstad gaat. Ook die revenuen moeten hier terecht komen. Stroomcapaciteit van het netwerk is een belangrijk punt en vooral knelpunt en de ruimtelijke effecten, maar die had ik daar al genoemd.

Pag. 23 warmte: en daar hebben wij een vraag: wat wordt bedoeld met het toekennen van groen gas want daar is sprake van. Regionale samenwerking bij vraagstukken rond warmtetransitie lijkt ons logisch.

Pag. 24 lokaal eigendom: Groninger model kan werken maar er zal verschil zijn tussen de stadsversie en de Oost-Groninger variant vanwege alleen al investeringsmogelijkheden.

Pag. 24 daar wordt ons iets gevraagd over communicatie: wij vinden een regionale campagne gewenst bij de RES omdat het een regionaal project is. Bij de lokale invulling van de energietransitie zal natuurlijk de gemeente de communicatie moeten doen. Tot zover de eerste termijn.

Dhr. Dinkla krijgt het woord van **de voorzitter**.

Dhr. Dinkla (VVD): dank u wel voorzitter. Het mooie van dit document is dat men begint met een samenvatting. Al lezende het stuk heeft de VVD fractie soms het idee dat men een verkiezingsfolder van GroenLinks zit te lezen. Lokaal eigendom klinkt geweldig, als voorbeeld voor de bijeenkomst in Zuidbroek werd zelfs over het Westerwolde-model gesproken. Wethouder: hoeveel zonnepark projecten in Westerwolde zijn hier al geslaagd met lokaal eigendom erbij? Denkt u nou echt dat in onze gemeente waar de inkomens situatie niet de hoogste is, burgers massaal bereid zijn om te investeren in zonne- of wind energie? Denkt u nou echt dat in onze gemeente waar de inkomens situatie niet de hoogste is burgers massaal de stijgende energie nota's voor wind en zon eenvoudig kunnen betalen? Denkt u nou echt dat in onze gemeente geen weerstand is tegen massale aanleg van zonneparken? Moet je eens kijken hoeveel weerstand er al is bij een klein projectje als de Beetster Koele. U zult wel denken VVD neemt het op voor mensen met een smalle beurs, ja voorzitter, VVD Westerwolde doet dat omdat het realisme op dit onderwerp ontbreekt bij vele partijen. De volgende zin sprak ik al uit tijdens raadsvergadering over drijvend zonnepark in Sellinger Beetse. maar na een aantal voorlichtingsbijeenkomsten te hebben gevolgd kom ik er wel achter dat ons mooie landschap wordt verkracht door een soort van kassencomplexen. Je kunt het wel zonneweides of parken noemen maar het wordt gewoon 30 jaar lang een industrieel uiterlijk.

En dan spreekt men op blz. 20 over een kwaliteitsimpuls, waanzin volgens de VVD-fractie. Bij de vorige raadsvergadering hebben wij gevraagd naar de grote in hectare's van alle aanvragen, deze hebben wij helaas nog niet gekregen. Op blz. 10 staat kenmerkend voor Groningen dat er veel ruimte is, wel met wat mitsen en maren, wij vinden dit een gevaarlijke uitspraak. Wij lezen het als volgt: er is hier zat ruimte om energie via zon of wind (kleine molentjes) op te wekken en zou zal de rest van Nederland er ook over denken. Op blz. 21 volgen er dan ook 3 opties voor het concept bod. Optie 1 lijkt ons de minst slechtste, we voldoen dan al voor 11,4% van de landelijke opgave terwijl de provincie Groningen maar 3,4 % van de bevolking is. Als we niet oppassen worden we wederom weer een groot wingewest. Als VVD- fractie pleiten wij dan ook hartstochtelijk voor 2 nieuwe kerncentrales in Nederland. Daar hoeft niet om gelachten te worden, voorzitter. Niet voor niets hoor je deze optie steeds meer. Graag willen we dat dit opgenomen gaat worden in dit RES- consultatie document. Op blz. 15 staat de gemeentelijke warmte transitie, hoever is Westerwolde hiermee. De VVD fractie is van mening dat Westerwolde geen geschikt gebied is voor warmte i.v.m. met de grote afstanden tussen de huizen onderling. Van het aardgas af is niet verstandig en laten we gas importeren totdat er goede alternatieven zijn. De ambities die in dit stuk staan vragen wij ons af of ze wel realistisch zijn. We hopen dat we niet negatief overkomen maar wij staan tenminste met beide benen op de grond. De RES is een soort gemeenschappelijke regeling, net een beetje ontkend, maar zo voelen wij het wel en daar hebben wij toch slechte ervaringen mee. De communicatie moet je mooi overlaten aan landelijke politiek. Er staat meerdere keren in het stuk dat de burger niet op de hoogte is van de RES dus het wordt een hele klus om de burger voor te lichten en te overtuigen. Tot zover in eerste termijn, voorzitter.

De voorzitter geeft mw. Hemmen het woord.

Mw. Hemmen (CDA): dank u wel voorzitter. Ik was niet helemaal voorbereid op deze spreekbeurt. Maar dank u wel. Vanavond ligt een eerste concept voor van de regionale energiestrategie van de gemeenten in de provincie Groningen. Gemeenteraden, waterschappen en de Provinciale Staten kunnen hun wensen en bedenkingen kenbaar maken ten aanzien van de koers van de energietransitie. Dat doen we dan ook op basis een zestal consultatiepunten zoals deze opgesteld staan in het consultatiedocument. Met deze strategie levert de regio Groningen en daarmee onze gemeente Westerwolde een belangrijke bijdrage aan de landelijke opgave om klimaatveranderingen te beperken door de CO2 uitstoot drastisch te verminderen en in te zetten op aardgasvrij. Nederland heeft zich ten doel gesteld om de CO2-uitstoot te verminderen met tenminste 49% in 2030 (t.o.v. 1990). In 2030 moet 70% van alle elektriciteit uit duurzame bronnen komen. In 2050 moet dit 100% zijn. Naast de landelijke initiatieven, bijv. wind op zee, wordt van de in totaal 30 RES-regio's gevraagd om invulling te geven aan 35 TWh uit zon en wind op land. In 2030 moet 20% van de bebouwde omgeving aardgasvrij zijn, dat zijn 1,5 miljoen gebouwen. In 2050 moet dat 100% zijn. Voor de regio Groningen betekent dit ruim 50.000 gebouwen die verduurzaamd moeten worden en aardgasvrij gemaakt moeten worden. Ook voor onze gemeente is dat een enorme opgave. Onze fractie heeft een hoge ambitie op duurzaamheid. We zijn dan ook content dat onze gemeente een eigen duurzaamheidsvisie heeft opgesteld en ook een visie op zonneparken en kleine windmolens. Met dit RES-document wordt daarmee duidelijk welke bijdrage onze gemeente nu al levert en welke ambitie we willen vervullen. We volgen het proces in de regio en hebben met veel nieuwsgierigheid dit document gelezen. Bij het uitdenken van de energiestrategie is het landschap en de kenmerken van het landschap als vertrekpunt genomen. Dit kunnen we zeer waarderen. Ook is de aanwezige infrastructuur, buizenstelsel in de grond, betrokken in de strategie. Het schaal-bij-schaal-principe vinden we sympathiek. Voor onze gemeente betekent dit dat onze landschapskenmerken behouden blijven, en de opgave naar onze gemeente vertaald zal worden naar kleine zonneparken die inpasbaar zijn in het landschap. T.a.v. het consultatiepunt ruimte: het hanteren van de schaal-bij-schaal principe (groot bij groot, klein bij klein) vinden we een prima uitgangspunt.

Hiermee zal grootschalige energieprojecten geconcentreerd worden dichtbij de grootgebruikers en worden kleinschalige energieprojecten in het landelijk gebied gerealiseerd die inpasbaar zijn onze gemeente. Hiermee behouden we de landschapskenmerken van onze gemeente. Alleen kleinschalige zonneparken worden voor onze gemeente ingetekend. Criteria die wij willen hanteren zijn o.a.

- a. Energieprojecten die niet goed inpasbaar zijn in het landschap moeten zoveel mogelijk voorkomen en alleen daar realiseren waar zo weinig mogelijk inwoners de lasten ondervinden. Als inwoners lasten ondervinden moet dat ook gecompenseerd worden met lusten.
- b. Energieprojecten moeten zo maximaal mogelijk ingepast worden in het landschap.
- c. De energieprojecten moeten andere ondernemingen (economisch) niet in de weg zitten (denk hierbij aan de landbouw en de recreatie en toerisme).

T.a.v. consultatiepunt Elektriciteit

We geven de voorkeur aan bod 2, een bod op basis van vastgesteld beleid. Dit past bij de ambitie zoals we dit hebben vastgelegd in onze eigen duurzaamheidsvisie. Met dit bod zullen we met 15.7 % als RES-regio bijdrage aan de landelijke doelstelling.

Wel willen we opmerken dat onze gemeente op het onderdeel energieopwekking (met o.a. Harpel en wellicht in de toekomst de Beetse) al een grote bijdrage levert aan de RES-doelstelling van 17,5 %. Hiermee voldoen we naar onze mening ruimschoots aan de opgave en is het te overwegen om in afwachting van de concrete uitwerking van RES de nieuwe initiatieven voor zonneparken in onze gemeente “on hold” te zetten. Juist op het energieneutraal maken van onze woningen en het voorzien van alternatieven voor aardgas is voor onze gemeente een grote opgave. Hier moet wat ons betreft de prioriteit worden gelegd. Het aardgasvrij maken van woningen, het isoleren van woningen en het plaatsen van zonnepanelen op daken raakt de inwoner rechtstreeks in zijn portemonnee. We kunnen inwoners ondersteunen met subsidies en met het faciliteren van gezamenlijke inkoop. Het duurzaamheidsfonds is hier in essentie voor bedoeld en zal wat ons betreft daar ook voor ingezet moeten worden. We horen ook graag hoe andere fracties hierin staan.

T.a.v. consultatiepunt Warmte

Wij zijn voorstander van een gezamenlijke verkenning op groen gas in regionaal verband. Ook een regionale samenwerking t.a.v. vraagstukken in de warmtetransitie zien wij zitten. Zeker gezien het feit dat onze gemeente met zijn landelijke omgeving en uitgestrektheid vraagt om een aanpak anders dan bijvoorbeeld in het stedelijk gebied.

T.a.v. consultatiepunt Lokaal Eigendom:

Prima – daar waar inwoners de lasten ervaren willen wij ook dat zij de lusten ervaren. Ook noem ik nogmaals het duurzaamheidsfonds. Ik wil gelijk reageren op Gemeentebelangen die aangeeft dat meer dan 50% eigenaarschap niet mogelijk zou zijn. Als je de stukken leest ....

Interruptie voorzitter: u bedoelt de VVD?

Mw. Hemmen (CDA): de VVD, excuus, volgens mij staat uitgelegd dat dat wel tot de mogelijkheden behoort.

T.a.v. het laatste punt communicatie: wij zijn voor een campagne over de energietransitie. Het is belangrijk dat inwoners begrijpen wat de opgave is – ook concreet vertaalt naar onze eigen gemeente. Ook informatie over wat inwoners zelf kunnen doen en over de subsidiemogelijkheden is van groot belang. Tot zover.

Dank u wel, zegt **de voorzitter** en geeft dan het woord aan mw. Molle.

Mw. Molle (PvdA): wij willen ons in deze termijn beperken tot het consultatiedocument RES en niet verder op het beleid dat wij al eerder hebben besproken, ingaan. Onze reactie is puur op het consultatiedocument. Voor ons ligt een duidelijk document en goede verwoording van hetgeen er op 23 januari gepresenteerd hebben gehad en besproken is. Voor wat betreft de keuze ten aanzien van het bod staat onze fractie achter keuze 2: bod op basis van vastgesteld beleid. Wij zijn van mening dat onze beleidsnota “zonneparken en kleine windmolens” voldoende bijdrage kan leveren om tot een evenwichtig regionaal bod te komen.

In de beleidsnota “zonneparken en kleine windmolens’ is het schaal-bij-schaal principe integraal meegenomen als één van de uitgangspunten. Wij zien dan ook geen reden dat de nota hierop nog nader bekeken dient te worden. De vraag is of de wethouder zich hierin kan vinden? Gezamenlijke verkenningen ten aanzien van groen gas lijkt onze fractie erg zinvol. Dit omdat onze gemeente voor een groot deel uit een dunbevolkt buitengebied bestaat waar oudere woningen staan die moeilijker te isoleren zijn. Gezamenlijk optrekken in de uitvoering van de warmtetransitie met als uitgangspunt dat we elkaar daarmee versterken, lijkt ons nuttig. Vanzelfsprekend blijft onze eigen visie en beleid daarbij het uitgangspunt. Een eigen Groninger model voor lokaal eigendom om concurrentie en uitspelen te voorkomen is een goede zaak. Onze gemeente is met lokaal eigendom, naast de stad Groningen voorloper. Een gezamenlijk model mag niet leiden tot allerlei concessies en verwatering van onze uitgangspunten. Dan liever ons eigen plan trekken, vindt onze fractie. Dit geldt overigens ook voor een regionale campagne gericht op het informeren van onze inwoners. Wij hebben onze eigen verantwoordelijkheid in het meenemen van onze inwoners in de energietransitie. Wij stellen dan ook voor dat onze afdeling communicatie kritisch blijft ten aanzien van de regionale campagne en de mogelijkheid tot aanvullen en verbeteren open houdt. Voor wat betreft het proces rondom de RES kunnen wij positief zijn, het tijdpad is duidelijk en wij zien uit naar de concept RES welke medio april voorgelegd wordt. Ook gaan wij uit van een eerlijke verdeling van de eventuele restopgave. Gezien de wijze waarop wij samenwerken in de energietransitie zien wij dit met vertrouwen tegemoet.

Dan resten ons nog 2 vragen:

1. Op pagina 27 (bijlage 1) Landschap als drager voor de energietransitie kunnen we lezen dat “aan de westkanten kansen liggen om verbindingen met de veenkoloniën te versterken”. Kan de wethouder uitleggen wat hiermee bedoeld wordt?
2. Wij hebben het overzicht van aanvragen voor zonneparken in allerlei stadia van u mogen ontvangen. We weten dat ontwikkelingen erg snel gaan en ook een beetje aansluiten op wat mw. Hemme zei, hoe staan wij er nu voor. Graag zouden wij periodiek, wij denken aan maandelijks, op de hoogte gehouden hoe staat met de aanvragen en hoeveel terajoules er mee gemoeid is . Tot zover, voorzitter.

De voorzitter dankt mw. Molle en geeft het woord aan mw. Van der Horst.

Mw. Van der Horst (PvdD): het is een belangrijk plan dat er ligt. Ik heb het aandachtig gelezen en wat vragen gemaakt. Ik wil graag beginnen bij de inleiding. Daar staat een stukje nml. dat de samenwerking zorgt voor gelijkheid en dat het uitgangspunt ons beleid is. Mijn vraag is: kan het dus zo zijn, dat die gelijkheid, het overleg daarover, invloed heeft op onze eigen beleid en dat ons eigen beleid daardoor gaat veranderen. De tweede gaat over warmtetransitie. Tot mijn stomme verbazing staat er op verschillende momenten in het stuk dat wij gaan onderzoeken wat de mogelijkheden zijn van de vergisting, biomassa en groen gas terwijl al heel lang bekend is dat dit niet duurzaam is, dat er heel veel CO2 vrij komt. Ik vraag mij af of men daarvan op de hoogte is, of wij achter de feiten gaan aanlopen en waarom het er nog in staat. In het stukje communicatie staan heel veel vragen maar geen antwoorden. De antwoorden die daarop komen, komen die vanuit de samenwerkingsverbanden, komen die vanuit het college, komen die vanuit de raad, komen die vanuit de bevolking of is er een denktank. Want ik ben heel benieuwd wat de antwoorden zijn maar ook waar die vandaan gaan komen. Het stukje van 3.1 maakt mij erg ongerust. Mijn collega van de VVD heeft er al een heel klein stukje van laten zien. Er wordt natuurlijk gekeken naar Groningen want daar is veel grond, ruimte en mogelijkheden om daar van alles neer te leggen zodat de rest van het land daar veel energie van kan krijgen. Wij betalen daarvoor bijv. voor een stad als Amsterdam, behoorlijk wat energie mee. Maar wij, net als met het gas, blijven wel zitten met alle nadelen dus is het maar de vraag of wij dat uit moeten dragen. Dan staat er bij blz. 11, krachtveld, vraag en aanbod gaan wij binden met zon en wind. Dat lijkt mij een economisch belang. Daar staat bij een zinnetje, groot trekt groot aan. Dat roept bij mij wat vragen op. Zijn wij dan van plan grootverbruikers aan te gaan trekken?

Is ons doel dan niet ingrijpen in de klimaatproblematiek maar het economische belang i.p.v. ideologische? En er staat een stukje in wat ik niet snap. Er staat een term rationeel opgezet landschap. Wat bedoelt u met rationeel opgezet landschap? Ik ken dat niet en ik zou graag horen wat u daarmee bedoelt. Onderaan blz. 11 staat voor mij een vreemde zin: er staat: 'De energietransitie staat niet op zichzelf maar kan gekoppeld worden aan een aantal opgaven.' Er worden een aantal opgaven genoemd waaronder klimaatverandering. Volgens mij moet het zijn: er is een aantal opgaven om de klimaatverandering te keren zoals de energietransitie. De energietransitie is niet een kapstok waar een aantal opgaven aan opgehangen kunnen worden maar de klimaatveranderingen is de kapstok en daar komen allerlei opgaven uit voort. Op blz. 14 wordt in mijn optiek een beeld geschetst van de provincie die zoveel mogelijk energie wil opwekken, kennelijk ingegeven door onze geschiedenis niet zozeer voor lokale maar nationale levering en daarvoor de provinciegrond zoveel mogelijk voor wil gebruiken. Staat dat niet haaks op onze eigen visie dat wij een energie neutrale gemeente willen worden, kleinschalig en voor en met de burgers? Op blz. 17 word ik kritisch en u zal het niet fijn vinden wat ik ga zeggen. Toen ik het las en als mensen die een aantal trajecten bewust hebben meegelopen dit lezen, dan bekruipt hen waarschijnlijk hetzelfde gevoel als wat ik kreeg. Er staat: op steeds meer plekken waar zonne- of windenergie wordt ontwikkeld groeit het inzicht in de kosten en baten daarvan. De winsten verdwijnen naar buiten de regio. Dat geldt ook voor parken die nog gebouwd moeten worden. Omwonenden zien die parken en het schaadt het toch al geschonden vertrouwen van de inwoners. Als ik dan aan Harpel denk, waar ongelofelijk veel mensen met argumenten zijn gekomen, waarop ook vanuit de raad is gewaarschuwd, waar de mensen eigenlijk slecht gehoord, gepasseerd zijn en soms zijn afgekocht, aangevuld met de zin dat voor de aankomende parken die nog in aanbouw zijn hetzelfde geldt, het excuus dat het niet kan worden teruggedraaid, dat met de kennis van nu wellicht andere keuzes zouden gemaakt zijn, terwijl iedereen wist dat dit ging gebeuren, dat er gewaarschuwd is net zo goed als het nu zo weer gaat met de Sellinger Beetse, dan vind ik dat een tekst waar ik mij voor zou gaan schamen als ik die zou maken. Ik zou het een aantijging vinden aan al die mensen die weten hoe het gegaan is en die nu lezen alsof men van niets wist. Ik zou zelf pleiten voor een verandering van de formulering van deze tekst, waarin het college maar misschien de raad, de hand in eigen boezem zouden steken en zeggen wij hebben steken laten vallen, er zijn een aantal dingen niet gehoord, niet plaats gevonden. En dat gaan wij nu doen. Onze drijfveer is nu het betrekken van de inwoners. De drijfveer van het college in de volgende keuze die zij gaan maken, is de drijfveer die onderin in de zinnen van hetzelfde stukje staan. Bij punt 4, op basis van het concept RES, op blz. 20 staat dat op grote schaal een zorgvuldige inpassing kan betekenen dat landschap een kwaliteitsimpuls krijgt, ruim de aandacht voor verbetering van landschappelijke kwaliteiten en impuls voor natuurontwikkeling. Ik vind dat een vreemd causaal verband. Zegt u daar nu mee dat door het aanleggen van een dergelijk park, dat grote schadelijke invloed heeft op dat gebied, het landschap en de natuur versterkt en verbeterd kunnen worden? Het stukje van de werkgroep op blz. 6 bevreedt mij enigszins. Er staat dat wij ongeveer drie keer zoveel gaan leveren als de meeste andere gemeenten, veel meer dan wij nodig hebben en ik zie dan in gedachte onze duurzaamheidsvisie en ik vraag mij af waarom is dat zo. Tot zover.

De voorzitter geeft het woord aan de portefeuillehouder.

Wethouder Van der Goot: dank u wel voorzitter. Ik zal even recht voor de microfoon gaan zitten: dan ben ik beter hier en thuis te horen. Laat ik voorop stellen dat ik hier een document zit te verdedigen wat niet alleen een document is van dit college. Bij sommige vragenstellers had ik het idee dat ik onze visie duurzaamheid opnieuw tegen het licht moet gaan houden en dat was eigenlijk niet de bedoeling. Maar goed, ik zal proberen de vragen zoveel mogelijk te gaan beantwoorden en dan begin ik bij de heer Timmermans, die zelf ook was begonnen. Die wil graag een export energietaks. Het is een consultatiedocument en u hebt wensen en bedenkingen kunnen uiten. De wensen worden genoteerd en een van de wensen is de energietaks en die gaat mee naar het overleg.

Of die daar ook gehonoreerd wordt dat is natuurlijk zeer de vraag maar goed wij nemen hem mee. Het lokaal eigendom, daar zijn meerdere opmerkingen over gemaakt, daar zijn wat twijfels bij. Ik kan u vertellen dat de ontwikkelingen zodanig zijn dat wij komen tot het toch wel 50% lokaal eigendom realisatie. Maar dan moet u nog even op de plannen gaan wachten maar wij krijgen ook steeds meer houvast en mogelijkheden om dat te realiseren en ook investeerders die ook wel in die plannen willen meegaan omdat zij anders die investeringen niet kunnen doen. Maar dat is even heel kort door de bocht maar het is niet zo hopeloos als het door sommigen geschetst wordt. Wij komen steeds verder in het document. Dan die waterstof. Die zit in het document en daar refereerde u ook aan. Het is natuurlijk een proces dat in ontwikkeling is en daar is binnen de RES inderdaad wel aandacht voor de waterstof. Er zijn geen concrete plannen over waterstof. Er wordt wel over nagedacht. Waterstof, zo heb ik mij laten vertellen, maar ik ben geen kenner en ik heb gezegd technische vragen moet je aan bedrijven en andere deskundigen overlaten, vergt nogal wat energie voordat dit gerealiseerd is en daar zit volgens mij nog wat haken en ogen aan. Maar er is innovatie op dat gebied en het wordt zeker niet uitgesloten laat ik dat zeggen. Dan ga ik naar de heer Kriek, GL. Schaal op schaal past ook binnen ons eigen visiedocument. Laat ik even dit zeggen: onze inbreng binnen dit hele consultatiedocument is gebaseerd op wat u als raad met elkaar hebt afgesproken en dat is basis voor dit verhaal wat ons betreft en daar houd ik mij ook aan want anders heb ik geen enkele houvast in zo'n vergadering. Dat is de schaal op schaal en dan kom ik nog op groen gas principe want daar had u het ook over. Wij zitten natuurlijk in een gebied waar de huizen nogal verspreid liggen. Wij hebben een warmtebron en die is ook benoemd in dit document en dat is de Avebe-fabriek. Je kunt het als je over groot groter hebben, en daar was ook een vraag over, en dat is logisch, maar dan heb je het over Delfzijl waar veel energie is waar veel warmte vrijkomt en daar kun je ook grootschalig de warmtebron gebruiken als zijnde stadsverwarming. Ik weet niet of Delfzijl een stad is maar voor het gemak noem ik het maar even zo. En ja, Delfzijl is een stad, hoor ik en er wordt geknikt. Dat geldt voor meer groot stedelijke gebieden en dat is hier niet aan de orde. Daar is als alternatief inderdaad naar groen gas gekeken. De gasleidingen liggen er. Warmtebronnen is een vrij dure investering. Niet zo zeer in het aanschaffen van een warmtebron maar die gebruikt nogal wat stroom en groen gas zou een alternatief zijn als je de mogelijkheid hebt. Wij hebben hier de producten die gebruikt kunnen worden in de biomassa om groen op te wekken en via de leidingen naar de woningen in het buitengebied te kunnen transporteren. En dan had u nog wat over de regionale communicatie. U wilde die graag regionaal houden en daar ben ik het mee eens. Ik vind de communicatie in het hele verhaal heel erg belangrijk is en ik heb dat in mijn inleidend woordje genoemd, en u noemde dat zelf ook al. Het is een immense verandering voor de samenleving en daar mee moet je erg goed over communiceren wil je mensen op de hoogte houden. Van de mogelijkheden, onmogelijkheden en ook wat het voor gevolgen heeft. En ja, dan moeten wij het hier inderdaad regionaal houden en daar ben ik het volledig mee eens en dat wordt ook meegenomen in dit verhaal. Dan ga ik naar de VVD. De zonneparken, heer Dinkla, ik dacht, maar ik ben waarschijnlijk verkeerd geïnformeerd dat die lijst wel verstrekt was aan de raadsleden. Ik zie ook mensen knikken, maar u heeft die waarschijnlijk niet. **De heer Dinkla** geeft aan: wel een lijst maar zonder ha's. **Wethouder Van der Goot:** dan krijgt u deze alsnog. Dat er weerstand is, ja dat heb ik ook al aangekaart in mijn praatje. Sociale onrust dat zal ongetwijfeld ontstaan en ik bedoel: je hebt voorstanders en tegenstanders en dat begrijp ik ook heel goed. Neemt niet weg dat wij dat dit hele RES-akkoord voortkomt uit het Nationaal Klimaatakkoord wat door de onvolprezen regering van Mark Rutte is geregeld. In ieder geval gevolg daarvan is dat wij nu hier zitten met dit als resultaat. Dit vergt een grote verandering in de samenleving en die wekken nu eenmaal ook weerstand op en daar is geen ontkomen aan. U ging voor optie 1 en dat is uw goed recht en het wordt ook meegenomen als de hele raad kiest voor optie 1 dan neem ik dat mee als standpunt. Dat is niet helemaal het geval heb ik het idee, maar goed als de meerderheid daar voor gaat is dat prima. In ieder geval wordt dat meegenomen. Ook uw suggestie over kerncentrale. U bent niet de enige gemeenteraad die met het idee van de kerncentrale komt. Wij nemen dat mee.

Ik bedoel dat is een mogelijkheid en ik heb gelezen dat ook steeds meer rōring komt op het gebied van kerncentrales en dat daar ook discussie over ontstaan. En dus ja, dan had u nog iets over de nota's die waren heel hoog maar daar ik heb volgens mij al antwoord op gegeven. Mw. Hemmen heeft een beschouwing over het, zo heb ik het tenminste ervaren, het consultatiedocument. Energieprojecten die niet inpasbaar zijn in het landschap dat wilt u voorkomen. Daar sta ik volledig achter. Ik bedoel: dat neem ik ook mee in het verhaal. Als CDA-fractie gaat u voor bod 2. Het duurzaamheidsfonds heeft u benoemd, groen gas en 50% lokaal eigenaarschap. Ik heb daar al even iets over verteld. Er zit een ontwikkeling in die ik positief acht in dit verhaal. Groen gas: ik heb ook uitgelegd waarom wij daar aan denken in het kader van het schaal-op-schaal verhaal. Mevrouw Molle, namens PvdA, voor bod 2. Kan zich ook vinden in de nota die zo voorligt. De verbinding met de Veenkolonieën die zou er in in de grensgebieden kunnen zitten, en daar is Harpel een voorbeeld van, als je een paar meter verderop gaat dan zit je al in Stadskanaal. Er zijn nog al wat meer gebieden denkbaar want het is niet alleen de aanleg van energiepark. Het is ook de transport van de energie waar ook op geïnvesteerd moet worden en als je samen iets kunt betekenen dan kunnen wij die mogelijkheden onderzoeken. De hoogte van aanvragen en het aantal terajoule waar u naar vroeg: daar krijgt u antwoord op. Ik weet dit niet zo uit mijn hoofd maar daar kom ik op terug. En dan mevrouw Van der Horst: u gebruikt dit consultatiedocument als vehikel om onze eigen beleid onder de loep te nemen want zo heb ik dat wel een beetje ervaren. Ik kan er niets anders van maken: het is gewoon zo. Wij spreken hier over het consultatiedocument van de RES wat niet alleen van onze gemeente is maar provinciaal als één van de regio's. Schaal-op-schaal heb ik net uitgelegd. Rationeel opgezet landschap: ik ben niet verantwoordelijk voor de tekst en ik kan daar op dit moment geen uitleg over geven. U vindt dat het haaks staat op onze eigen visie en ik heb net aangegeven dat onze eigen duurzaamheidsvisie de basis is van dit document en dan mag u dat er haaks op vinden staan maar ik deel die mening niet. Voorts zegt u dat de winsten wegvloeien en onze duurzaamheidsvisie is er juist op gericht om de investeringen die gedaan worden te behouden en dat is ook zeker mijn uitgangspunt. Er gaat veel geld in om en het is allemaal gemeenschapsgeld. Ik heb dat ook in een landelijk overleg aangekaart: als je subsidies geeft en je verbindt daar verder geen voorwaarden aan dan is het voor de subsidieontvanger makkelijk om het in eigen zak te steken en mee weg te lopen. Dan verdwijnt het uit de regio en dat is niet waar wij voor kiezen. Wij kiezen er juist voor om zoveel mogelijk investeringen weer terug te laten vloeien in onze eigen regio zodat wij er ook zelf beter van worden. En dan vloeit het niet weg en ook daar maken wij vorderingen in. En als u Harpel noemt: Harpel is een beslissing die al jaren terug is genomen in een heel andere gemeenteraad, niet in deze samenstelling. Ik weet dat nog wel hoe dat ongeveer ging: ik zat er zelf bij en het verdiende niet de schoonheidsprijs maar het is wel gebeurd. Het is nu de realisatie die daar plaats vindt. Maar sindsdien hebben wij volgens mij aardig wat geleerd en wij leren nog elke dag. Iets wat nieuw is vergt tijd en inspanningen en daarvoor moeten wij ook de kennis in huis halen en die is er inmiddels en die komt er steeds meer. Dat gebiedt ons ook de mogelijkheid om de investeringen in ons eigen gebied te houden. Het voorbeeld van de Sellinger Beetse, los van wat u daar van vindt, maar als u het hebt over de werkgelegenheid bijv. – het investeren in eigen gebied, heb ik daar bewezen. Heel gauw met een werkgever in onze regio om tafel te zitten om de assemblage van het zonnepark, dat daar eventueel gerealiseerd zou kunnen worden, in eigen hand te nemen met eigen mensen. Misschien zullen er een paar mensen opgeleid moeten worden maar de meeste werkzaamheden kunnen worden verricht door de mensen van de bedrijven. Er blijft wel degelijk iets in onze eigen regio en dat is waar wij voor staan. Dat geldt ook voor de financiële middelen. U zegt ook dat wij steken laten vallen. Dat zal ongetwijfeld: waar gewerkt wordt vallen spaanders heb ik wel eens gehoord en dat zal hier ongetwijfeld ook zijn. Maar nogmaals: ik ga niet nog eens een keer onze visie duurzaamheid hier verdedigen. Het gaat hier om dit document en daar mag u uw wensen en eventuele kritiek kenbaar maken. Ik hoop dat ik alles zo'n beetje een keer doorgelopen hebt. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: wie wenst voor de tweede termijn het woord? Ik zie dhr. Hoomoedt, mw. Hemmen, dhr. Timmermans, mw. Van der Horst, ik zie mw. Molle en ik kijk nog even naar Gemeentebelangen.

Dhr. Hoomoedt (GL): dank u wel voorzitter. Ik hoop dat de wethouder inmiddels genoeg mee heeft kunnen nemen uit deze consultatie maar wij hebben nog een paar vraagjes. Vraagjes waar u nog geen antwoord op heeft kunnen geven en nog een nieuwe. In de inleiding heeft u het over de lopende trajecten t.o.v. de visie duurzaamheid en de beleidsnotitie. Welke lopende trajecten heeft u daarin meegenomen? Is dat bijv. Harpel of zijn dat ook trajecten die nog op de rit zitten? Ook willen wij nog melden dat wij tevreden zijn met bod 2; dat hadden wij nog niet gedaan. Wij willen nog graag reageren op de VVD; niet naar aanleiding van de verkiezingsfolder want die zal tijdens de verkiezingen niet 44 pag. beslaan, maar dat terzijde. Het zou juist de bedoeling moeten zijn om juist de mensen die niet veel geld hebben te helpen hun huis te verduurzamen. Door lokaal eigenaarschap en door het hier in het gebied te houden kun je juist die mensen die niet veel geld hebben helpen hun huis te verduurzamen om de energierekening lager te krijgen. Het kan ook helemaal de andere kant op gedacht. Dat wilde ik nog even zeggen. En dan nog over waterstof. Voor waterstof heb je heel veel duurzame energie nodig, dus of windmolens of heleboel zonnepanelen dat wilde ik ook nog even meenemen. Het moge duidelijk zijn om dit allemaal te kunnen doen moet er veel geld komen vanuit het rijk. Er moet gewoon geld vrij gemaakt worden om dit allemaal te kunnen doen. Dat moge duidelijk zijn en dat vindt, denk ik ook, iedereen. Wij zijn nog benieuwd, dat hadden wij net ook gevraagd, wanneer de gemeentelijke warmtevisie komt want dat moet voor volgend jaar ook afgetikt hebben. Wij zijn toch benieuwd waarom Gemeentebelangen niet reageert op consultatie. Dus misschien dat Gemeentebelangen wel antwoord wil geven op het feit dat u niet reageert. Tot zover, dank u wel.

Mw. Molle krijgt het woord van **de voorzitter**.

Mw. Molle (PvdA): dank u wel voorzitter. Als ik zo de eerste termijn hoor spreekt daar toch wat sceptisch en negativiteit uit. Dat vind ik erg jammer. Ik ben op die conferentie geweest waar wij met al die gemeenten samen met de ambtenaren waren. Ik denk dat wij daar met elkaar best goede dingen hebben gedaan. Als ik nu kijk naar het stuk wat er ligt, is dat een duidelijk stuk wat getuigt van ambitie en Gronings zelf bewustzijn en waarin ik het volste vertrouwen heb dat als het ons lukt om in bod 2 goede dingen te blijven doen en dat is alleen maar eigenlijk het uitvoeren van onze beleidsnotitie dat wij dan weinig gedoe gaan krijgen met restopgaves e.d. omdat wij onze verantwoordelijkheid nemen en een evenwichtig bod daar neer leggen. Daar wil ik mee beginnen omdat ik dat gezegd wil hebben Ik heb nog wel een vraagteken. De burgemeester begon deze raad dat er een raadsbrief moet komen waar wij over gaan stemmen in de volgende raadsvergadering. Heb ik dat goed begrepen?

De voorzitter: aan het eind van de vergadering is dat een mogelijkheid. Wij proberen de uitkomst van vanavond te verwoorden in een brief waarbij u aan het eind van de avond nog kunt zeggen dat u deze brief, maar daar moet u natuurlijk eerst nog kennis van nemen, aan het college laat en als ingekomen stuk volgende week nog langs dan wel dat u vooraf aangeeft dat u deze ter bespreking in de raad wil behandelen en daarmee ook ter besluitvorming. Dus of u laat het aan het college maar neemt er wel kennis van dan wel wij nemen hem mee in de agenda volgende week en dan kan daar gewoon over besloten worden. Eigenlijk wilde ik dat aan het eind van de vergadering bespreken gezien de emoties en gevoelens wat de gewenste richting is.

Mw. Molle (PvdA): uw antwoord brengt mij op het volgende: ik hoor de wethouder zeggen dit nemen wij mee en kernenergie en een provinciale taks maar dat begrijp ik niet zo goed. Gaat u deze punten meenemen naar een volgende vergadering of gaan wij die in de raadsbrief opnemen?

De voorzitter: nee, in de brief komt een soort samenvatting van hetgeen hier besproken is en die moet recht doen aan ieders inbreng. Dat is eigenlijk de bedoeling van de consultatieronde. De voorzitter kijkt even naar de wethouder.

Wethouder Van der Goot: besluiten die wij hier nemen komen in een raadsbrief en die gaat naar de RES.

Mw. Molle (PvdA): dat vind ik een ingewikkelde.

Dhr. Melis (PvdA): er komt straks een procesafspraken.

De voorzitter: het is per definitie een ingewikkelde maar aan het eind van de inbreng gaan wij nog even na op welke wijze wij dat dan gaan vorm geven.

Mw. Hemmen (CDA): als wij dit gaan samen vatten in een brief, daar gaan wij het straks nog over hebben, dan verwacht ik ook van elke partij dat die een duidelijke mening op die vijf consultatiepunten naar voren wordt gebracht. Anders wordt het wel heel ingewikkeld.

De voorzitter: ja, uitstekend.

Mw. Molle (PvdA): daar krijgen wij dus nog een antwoord op. Wat die communicatie betreft: de RES gaat met de communicatiecampagne beginnen. Ik vind wel dat wij als gemeente verantwoordelijk blijven voor onze eigen communicatie voor onze eigen inwoners. Als de campagne van de RES voldoet dan zult u ons niet horen klagen maar op het moment dat wij denken dat er aanvulling c.q. specificatie nodig is voor de dingen die in onze gemeente gebeuren, dan vind ik dat onze eigen afdeling communicatie daarin zeker ook een rol moet spelen. Dat even gezegd zijnde. Wat het overzicht betreft: dat gaat over al die parken die nog in een of andere status van procedure zitten, zou onze fractie het prettig vinden om daar maandelijks een overzicht van te krijgen. De ontwikkelingen gaan heel snel. Wij moeten ook niet met een overbod komen zoals mevrouw Hemmen aangeeft. Ik zou daar als raad ook graag zicht op blijven willen houden. Ik weet niet hoe de andere raadsleden daar over denken maar dat is de vraag die ik aan u wil stellen. Tot zover. Dank u wel.

De **voorzitter** geeft het woord aan dhr. Timmermans.

Dhr. Timmermans (lijst Timmermans) dank u wel voorzitter. In de beantwoording van de wethouder mis ik nog de opmerking over de winstgevendheid op blz. 17. Dat zonder subsidie al die parken verliesgevend zouden zijn. En voorzitter, ik hoop dat wij van Harpel 1 hebben geleerd als wij gaan praten over de uitbreiding van Harpel 2. Ik vrees dat wij hier niet veel van hebben geleerd als ik de aanloop zo zie. Voorzitter, waterstof kan wel degelijk een goed alternatief zijn. Het staat misschien in de kinderschoenen maar het kan een heel goed alternatief zijn voor aardgas. Het kan in hetzelfde net gepompt worden en redelijk eenvoudig als vervanger voor aardgas kunnen dienen waardoor heel veel energieverstovende warmtepompen overbodig zouden zijn. Voorzitter, kleine parken staat er in de notitie, maar wat wij tot nu toe onder ogen krijgen zijn aanvragen voor hele grote parken. Ik hoop dat het college en de raad daar rekening mee gaat houden. Ik blijf bij mijn keuze voor optie 1 omdat ik vind dat wij daar al heel veel mee produceren voor heel Nederland. Eigenlijk zou ik nog een optie willen bijvoegen: alleen voor eigen provincie. Tot zover, voorzitter.

Dhr. Dinkla mag van **de voorzitter** het woord voeren.

Dhr. Dinkla (VVD): dank u wel voorzitter. Ik wil eerst even reageren op alle partijen en dan begin ik bij Gemeentebelangen. Ik verbaas mij er over dat er niets van Gemeentebelangen komt. Het is een partij die een derde van alle stemmen heeft in deze gemeente en zit in het college: dus graag uitleg. Dan over de PvdA. Ik ben ook op dezelfde avond geweest als mw. Molle. Er waren 4 workshops: misschien hebben wij net in 2 verschillende workshops gezeten: wij mochten er 2 uitzoeken. Het is natuurlijk ook net wat bij zo'n avond wilt horen. Ik maak mij toch wat zorgen over het landbouwareaal wat achteruit gaat en daar hebben andere partijen minder moeite mee. Maar ik ben het wel met jullie eens over de maandelijks brief m.b.t. de zonneweides. CDA: wat verstaan jullie onder kleine zonneparken? En vinden jullie het ook niet jammer van al die landbouwgronden die naar de gallemeizen gaan? Jullie vroegen nog aan ons over de subsidies: liefst zo min mogelijk subsidies. Dan PvdD: daar

heb ik niets achter gezet. Waarom weet ik niet. Geen vragen aan de PvdD. GL: dhr. Hooimoed kwam met het verhaal over de burgers die graag mee willen doen: op papier klinkt dat heel mooi. Ik maak mij daar toch zorgen over en als wij elkaar over 30 jaar nog eens tegen komen dan hebben wij het daar nog wel over. Dan ga ik alle 5 punten even langs. Qua ruimte: hoe groot is de impact van de energietransitie. Het heeft grote invloed op andere gebruikers van deze ruimte, boeren burgers en buitenlui: onderschat dit niet. Elektriciteit: onderzoek naar kernenergie wil ik graag nog eens noemen. Ik wil de voordelen van kernenergie ook noemen als behoefte is. Echt niet? Dan krijgt iedereen ze even per mail. Restwarmte is voor Westerwolde niet interessant. Lokaal eigendom: is een moeilijk en lastig onderwerp zoals ook al gezegd in de eerste termijn. Hoeveel geld en hoeveel inwoners gaat men hier mee bedienen. En hoe is dit te verklaren in onze markteconomie waar wij natuurlijk als VVD achter staan. Op papier klinkt dit communistisch systeem hartstikke leuk maar het lijkt ons anno 2020 een onmogelijke opgave. Het wordt stil. Dan nog even over de communicatie: als gemeente zelf niet doen maar overlaten aan provincie of rijk. Dat was het voorzitter.

Mw. Van der Horst krijgt het woord van **de voorzitter**.

Mw. Van der Horst (PvdD) dank u wel voorzitter. Ik heb 9 vragen gesteld. Niet alleen heeft de wethouder mijn vragen door elkaar gehaald maar ook de argumentatie van mijn collega in mijn antwoord verwerkt. Geen antwoord gegeven op de vragen die ik gesteld heb. Daarbij vind ik het een hele rare constructie dat als wij een stuk krijgen over zaken die ook te maken hebben met onze eigen visie, dat je dan zegt als er vragen gesteld worden die gerelateerd zijn aan natuurlijk ons eigen beleid je het gevoel krijgt van de wethouder dat onze eigen visie nog een keer helemaal moet verdedigen. Ik vraag alleen maar wat de relatie is of wat de gevolgen kunnen zijn voor ons eigen beleid. Wat ik heel jammer vind is, dat ik vragen gesteld heb uit alle onderdelen waar men naar mijn mening heeft gevraagd. Ik heb zelfs nog een stukje verteld zoals ik denk dat straks naar de mensen buiten moet, want meer mensen lezen dit. Ik krijg het gevoel dat mij gevraagd wordt te lezen, na te denken, mening te geven, mensen te vertegenwoordigen maar als ik dat dan doe, het eigenlijk niet zo heel veel zin heeft. Ik krijg eigenlijk niet echt antwoord op mijn vragen. Het lijkt wel of het mij kwalijk genomen wordt als ik bepaalde vragen stel. De wethouder zegt ook het is al zo lang geleden van Harpel. Maar dat is het helemaal niet: de mensen vechten er nog steeds mee. Ik vind niet dat je je daarachter kunt verschuilen en ik vind het ook niet, zoals een collega van mij zei, dat wij daar erg veel van geleerd hebben als ik het stuk lees. Ik vind het mijn taak als ik zo'n stuk krijg om alles te zien, te lezen, klopt dat, wat moet ik daarvan weten, past dat binnen het gedachtegoed van mijn partij. En die vragen ook te stellen. Het maakt niet uit op welke manier ik dat doe want wij doen dat allemaal op onze eigen manier. Ik vind dat ik dat op deze manier moet doen. Ik vind het ook heel schrijnend dat dit de oogst is van mijn werkzaamheden in de raad. Dat wilde ik nog even vertellen in de tweede termijn. Ik hoop dat de wethouder de band afluistert, mijn vragen herkent en er misschien iets mee doet.

De voorzitter heeft in dit verband toch wel behoefte om even hierop te reflecteren. Het is nadrukkelijk dat u wensen en bedenkingen geeft. Wat nu voorligt is de uitkomst van een brede discussie die uw raden in gezamenlijkheid hebben gevoerd. Het is in die hoedanigheid niet heel expliciet een collegevoorstel. Dat maakt het ook wat anders en ongemakkelijker dan normaal gesproken gewend zijn met elkaar. Het is niet mijn taak om namens de portefeuillehouder te spreken maar ik denk dat het toch wel heel goed is om het een keer te duiden om misverstanden te voorkomen.

Mw. Van der Horst (PvdD) ik weet dat maar in mijn optiek neemt het niet weg als je dingen tegenkomt om het te benoemen. En als ik iets vraag ter verduidelijking over een term die voor mij nieuw is, rationeel opgezet landschap, dan zegt hij: het is mijn stuk niet, dat weet ik niet en dat vind ik jammer.

De voorzitter: die beantwoording laat ik graag aan de portefeuillehouder maar ik had in algemene zin de behoefte om dit te melden om de discussie in algemene zin voort te helpen.

De voorzitter geeft dhr. Visscher het woord.

Dhr. Visscher (GB): dank u wel voorzitter. Terecht hebben meerdere partijen gevraagd waarom Gemeentebelangen vanavond geen input heeft gegeven. Ik zal proberen dat uit te leggen. Het hele RES-verhaal is ons opgedrongen door het Rijk. Wij zijn er niet gelukkig mee met hoe het proces gaat maar wij hebben er wel mee te dealen. Waar wij ook mee te maken hebben is dat er ontzettend veel open einden zijn. Wij kunnen van alles willen maar over de financiering is nog helemaal niets bekend. Hoeveel gelden wij krijgen vanuit het Rijk, wat wij daar mee kunnen gaan doen. Zolang er nog zoveel open einden zijn kun je niet een goede keuze maken. Dat is onze mening daarover. In principe zijn wij het in de basis over eens dat wij energie moeten gaan opwekken voor onszelf, voor onze eigen regio en gaan wij dat ook voor andere regio's doen dan moeten wij daar ook beter van worden. Wat dat aan gaat gaan wij mee met het voorstel van dhr. Timmermans; dat vinden wij een sympathiek voorstel. Maar echte keuze maken voor optie 1, 2,3, 4 of wat dan ook kunnen wij eigenlijk niet doen want er is niet genoeg informatie. De randvoorwaarden weten wij nog niet en daarom hebben wij ons gedeisd gehouden vanavond. Dank u wel, voorzitter.

Helder, zegt **de voorzitter** en geeft vervolgens het woord van mw. Hemmen.

Mw. Hemmen (CDA): dank u wel voorzitter. Ik ondersteun het geluid dat van de PvdA in de tweede termijn gedeeld werd. Dat er teveel negativiteit is over het proces en het document dat nu tot stand is gekomen. In een mooi proces wat ons betreft. In gezamenlijkheid van gemeenten, waterschappen en provinciale staten. Veel zorgvuldigheid om dat tussentijds terug te leggen in de raden om je mening, wensen en bedenkingen over te geven. Ik ben wat teleurgesteld over de manier waarop we met die consultatiepunten omgaan. Ik vind dat soms daar heel gemakkelijk niet op gereageerd wordt terwijl juist dat de vraag is om daar op te reageren. Ik wil naar de PvdD, mw. Van der Horst, nog even aangeven dat ik het wel verwarrend om uw mening, de mening van uw fractie naar voren te halen uit al die vragen die u stelt. Daarbij vind ik ook dat de hele ontwikkeling t.a.v. Harpel door de hele raad en in mijn teleurstelling ook door het college, negatief benoemd wordt. Ik wil daar bij nog eens duiden dat de opbrengsten ten goede komen van duurzaamheidsprojecten en dat hebben wij heel hard nodig. Het proces is misschien niet voor iedereen gelopen zoals wij gehoopt hadden. Daar moeten wij van leren en dat zullen wij ook van leren maar het is niet een heel negatief project. En dat wil ik toch nog eens benadrukken. Ik wil nog graag de oproep vanuit het college om hierover op een andere toon te spreken want dat doet misschien ook wel goed. Ik heb de mening van de PvdD niet kunnen horen uit al die vragen die gesteld zijn, dat wil ik nog even terug geven. Dan heb ik in de eerste termijn een vraag gesteld aan alle fracties, en het is de tweede termijn en ik ben het laatste aan het woord dus ik vrees dat die discussie niet meer aan de orde komt. Onze fractie heeft gezien dat wij een groot aandeel hebben met de zonneparken tot nu toe, de lopende projecten. Ik heb daar terecht een vraag over gesteld namens mijn fractie. Wij hebben daar al een groot aandeel mee gedaan en hoe verhoudt zich dat tot al die aanvragen die nog uitstaan. Ik zou daar toch graag een discussie over willen. Hoe kijken wij daar tegen aan in het kader van de RES: wat wij daar allemaal gaan afspreken en hoe gaan wij daar mee om? Laten wij alle aanvragen gewoon doorlopen? Nieuwe initiatieven die nog in proces moeten komen of zeggen wij nu wij hebben ons aandeel al geleverd. Ik zou toch nog wel graag iets horen.

De voorzitter: als dit gaat over de laatste toevoeging van mw. Hemmen zou ik daar nog even ruimte voor willen geven. Dhr. Kriek?

Dhr. Kriek (GL) wil daar graag op reageren. In het verleden en niet zo heel lang geleden, heb ik daar al eens een opmerking over gemaakt. Er komen een heleboel plannen en als wij die een voor een binnen laten sijpelen en een voor een gaan bekijken heb je de kans als er nu een stop op gezet wordt wij juist de goede projecten missen. Omdat wij daar een stop op hebben gezet.

Ik zou het heel waardevol vinden om een verzameling te maken van die plannen en die gelijktijdig een keer met zijn allen te bespreken. Niet gelijk besluitvormend. Gewoon eens kijken wat vinden wij hier van. Nu dreigt als er 11 of 12 van dat soort projecten zijn, een deel van die projecten in de mist te verdwijnen voor ons terwijl die misschien heel goed en kansrijk zouden zijn. En misschien ook heel veel voordeel op zouden kunnen leveren voor onze inwoners. Tot zover mijn reactie op het voorzetje.

De voorzitter: dhr. Heijne.

Dhr. Heijne (GB) wil nog even reageren op het verhaal van mw. Hemmen over de RES-vergaderingen. Natuurlijk hebben wij dat gezamenlijk gedaan. Alleen daar was wel mee te worstelen welke kant op te gaan en of wij allemaal op een lijn zitten. Wat er nu ligt is hetgeen dat daar besproken is, dat klopt. Om daar nu de goede dingen uit te halen dat was in die laatste vergadering, dhr. Dinkla was er ook. Ik heb ook in die commissies gezeten en of je dat nu allemaal verwoord krijgt in dit stuk - dat zie ik niet allemaal terug in dit verhaal dat daar later plenair is besproken. Op hoofdlijnen staat het er in, alleen de discussie die wij toen hebben gehad, moeten wij nu voeren maar dat is al heel moeilijk om die als raad te voeren t.o.v. de andere raden. Daar worstelen wij mee: hoe moeten wij die brief verwoorden naar ons gebied want daar praten wij op dit moment over. Natuurlijk praten wij ook over de rest van Groningen of in ieder geval de regio. Er wordt gezegd dat het proces heel goed verlopen is maar of je daar allemaal gelijk meningen had daar heb ik mijn vraagtekens bij.

De voorzitter: mw. Molle.

Mw. Molle (PvdA): ik wil nog graag even reageren op mw. Hemmen en dhr. Kriek alle aanvragen die er op dit moment liggen. Het is ook belangrijk om hier een goede prioritering in aan te brengen. Er zitten er waarschijnlijk ook een aantal tussen waarvan wij denken dat vinden wij een goed idee en laten wij dat naar voren trekken. Ook een aantal waarvan wij denken dat wordt toch niets en dat inzicht hebben wij op dit moment niet. Ik denk dat mw. Hemmen en dhr. Kriek dat bedoelen. Dat inzicht zouden wij graag willen hebben zodat wij samen kunnen optrekken en de wethouder daarin zouden kunnen ondersteunen.

De voorzitter: mw. Hemmen doet eigenlijk een voorstel voor een derde termijn. Zij zou toch nog graag een laatste ronde met wensen en bedenkingen willen zodat die meegegeven kunnen worden aan de portefeuillehouder voor het opstellen van de brief. Ik ben er benieuwd naar of er breed gezien behoefte is aan een derde termijn. Dhr. Melis.

Dhr. Melis (PvdA): nou voorzitter, dat ligt heel erg aan de procesafspraken die wij gaan maken. Onze fractie gaat zich niet verbinden aan een brief waarin deze gemeente wil overwegen om kernenergie in deze provincie te willen. Als wij vinden dat iedereen maar iets kan roepen en dat als een ballenbak richting de RES gaat: daar zijn wij niet voor. Dan willen wij een procesafpraak maken dat iedereen een ballenbak kan vullen met opmerkingen en dat dan straks netjes en ordentelijk via de raad zodat er geamendeerd kan worden en duidelijk gemaakt kan worden waar een fractie het wel of niet mee eens is. Ik verbaas mij er wel over om deze procesafpraak te moeten maken, moet ik eerlijk gezegd zeggen. Er vindt een vermindering plaats van ons huidige vastgesteld beleid en de uitwerking daarvan en hetgeen tot stand is gekomen via de RES waarin uiteindelijk het verzoek is om als gemeente een bod te doen hoeveel wij als alternatieve energie willen opwekken. En dat is bod 2 dat aansluit bij het beleid dat wij hebben vastgesteld. Ik verbaas mij dus oprecht over deze hele discussie en over de verontwaardiging van de PvdD en nog veel meer opmerkingen wat wij hier vanavond doen. Volgens mij sluit dit aan, en daar kun je van mening over verschillen, maar onze fractie probeert te duiden dat hetgeen hier ligt, bij ons beleid, het bod dat wij doen sluit aan bij ons beleid. Laten wij nu deze stap doen en dit omarmen wat hier ligt. Dat is de oproep die ik graag hier wil doen.

Mw. Hemmen (CDA) vraagt het woord.

De voorzitter wil eerst de portefeuillehouder de gelegenheid geven om te reflecteren op hetgeen in de tweede termijn is gezegd en daarna stel ik voor om in een derde termijn met elkaar nog verder kijken naar een vorm waarin het merendeel zich kan vinden. Maar u, mw. Hemmen was de aanleiding en geef ik u toch nog even het woord.

Mw. Hemmen (CDA) dankt de voorzitter. Wat ik erg belangrijk vind, is de reacties die ik krijg. Gaan wij nu een overbod doen op de zonneparken? Ik heb er nu een aantal gehoord maar ik weet niet of iedereen heeft gereageerd maar ik zou ook graag van het college horen, van de wethouder of daar in tegemoet gekomen kan worden voor onze gemeente.

De voorzitter: prima dan geef ik nu het woord aan de portefeuillehouder. Wij spreken af dat u zo dadelijk in de derde termijn nog de gelegenheid krijgt om te reflecteren op het verdergaande proces. Het woord is aan de portefeuillehouder.

Wethouder Van der Goot: dank u wel voorzitter. Met één opmerking: mw. Hemmen moet straks die laatste vraag herhalen want ik dacht nog even na over een rationeel landschap. Ik trek toch even het boetekleed aan. Ik zal proberen wat antwoorden te geven aan mw. Van der Horst. U had het er over dat wij produceren voor de rest van het land. Dat ontken ik ten enenmale want dat sluit niet aan bij ons visiedocument. Wij hebben het over onze eigen duurzaamheidsvisie en dat is betrokken in dit verhaal. Groot trekt groot aan: maakt u ook een opmerking over meen ik mij te herinneren. Daar heb ik ook al tekst en uitleg over gegeven en u hoeft u zich geen zorgen te maken omdat wij hier zonneparken hebben grote bedrijven of investeerders komen om daarnaast ook nog iets te beginnen. Die heb ik nog niet gehoord/gezien en die verwacht ik eerlijk gezegd ook niet. Dan het rationeel opgezet landschap. Rationeel is een manier van denken, ik denk, maar ik vul het naar eigen believen in hoor, ik kan mij voorstellen dat het landschap een andere invulling krijgt dus je gaat iets bereiken met ongewenste neveneffecten. Volgens mij is dat ook rationeel – nu kijkt iedereen mij aan...Het is niet alleen bedacht maar het is werkelijk waar. Dan had u het er over dat de energietransitie niet op zich staat en dat daar ook opgaven uit voortkomen. Daar hebben wij het ook al over gehad en dat realiseren wij ons ook. Dat hebt u wel degelijk gezegd – u kijkt nu zelf verbaasd maar dat heb ik wel opgemaakt uit uw vragen en dat het haaks staat op onze eigen visie. Daar heb ik volgens mij al antwoord op gegeven. Dat is niet waar. Onze eigen visie is er wel degelijk in verwerkt en dat maakt ook deel uit van het bod. De winsten vloeien weg – daar heb ik volgens mij wel antwoord op gegeven. Een impuls voor het landschap en daarbij noemde u Harpel als voorbeeld, daar heb ik volgens mij wel op gereageerd. Ik denk dat ik nu toch wel aardig in uw richting heb geantwoord. Dan ga ik naar de tweede termijn, voorzitter, en dan begin ik bij dhr. Hooimoed: lopende trajecten, dat zijn er 8, als ik mij niet vergis, die worden daar mee bedoeld. De warmtetransitie, daar kan ik u van zeggen, dat dit volgend jaar komt. Als u achter u kijkt ziet u een heer zitten die net is aangenomen om dit project gestalte te geven en daar wordt vanaf nu aan gewerkt of nog een maand verder. Dan weet u ook gelijk waar u moet zijn als het over de warmtetransitie gaat. De communicatie van de campagne, PvdA, niet alleen provinciaal maar ook zeker, daar ben ik het helemaal met u eens, dat is onze eigen verantwoordelijkheid, daar moeten wij onze eigen communicatieafdeling bij betrekken. Daar ben ik het ook zeer mee eens en doe ik ook. Dat is volgens mij de eerste winst die wij kunnen behalen om iets te bereiken in dit proces. Dan wilt u graag een maandelijks overzicht van alle projecten en dat wil ik best honoreren. Kan dhr. Timmermans de vraag herhalen?

De voorzitter verzoekt dhr. Timmermans om het kort te houden.

Dhr. Timmermans: de stelling is dat zonneparken en windparken niet zo winstgevend kunnen zijn zonder subsidies zoals vermeld staat op pag. 17.

Wethouder Van der Goot: ik denk dat de investering subsidie vergt maar als de parken eenmaal gerealiseerd zijn, dan heb ik mij laten vertellen dat de opbrengsten redelijk goed zijn. Dus dat ben ik niet helemaal met u eens. En dan mw. Hemmen die graag wil dat Harpel toch positiever gaan benaderen, ik kan u verzekeren dat ik het daar ook mee eens ben. Dus heb ik binnenkort een gesprek met de mensen van Powerfield om dat beeld te doen kantelen

en dan bent u ook weer helemaal tevreden, hoop ik. **Mw. Hemmen (CDA)** is niet heel snel tevreden. **Wethouder Van der Goot:** ik zal het ook positief benaderen.

De voorzitter verzoekt de wethouder om voort te gaan op de beantwoording.

Wethouder Van der Goot: dit was de laatste vraag en wij gaan in gesprek.

Mw. Hemmen (CDA) dat is prima maar u vroeg mij

De voorzitter: lang de voorzitter graag.

Mw. Hemmen (CDA): de wethouder, vroeg mij voorzitter, of ik de laatste vraag wil herhalen omdat hij nog bezig was met het rationele landschap. Mag ik hem herhalen?

De voorzitter: ga uw gang.

Mw. Hemmen (CDA): voor de derde keer. Het gaat over ons aanbod in zonneparken. Een aantal fracties heeft daarop gereageerd wat wij daarin wensen. Ik vind het een heel mooi voorstel van GL en PvdA om in elk geval goed te kijken, hoeveel initiatieven hebben wij uitstaan en gaan de pijplijn nog in om daar goed naar te kijken wat gaan wij daar mee doen in relatie wat wij nu al realiseren.

De voorzitter: prima. De wethouder?

Wethouder Van der Goot: daar ben ik het helemaal mee eens. Ik heb net antwoord gegeven op de vraag van dhr. Hoomoedt over hoeveel het er nog zijn. Er zullen er ongetwijfeld nog een paar in de pijplijn die er nog bijkomen en dan neem ik mij dat ook zeker ter harte dat wij dat de input meegenomen wordt in het verhaal. Ik had dat tussen de regels door ook al een beetje verwoord, vanavond. Maar goed ik kan mij daar helemaal in vinden en dat gaan wij doen.

Mw. Hemmen (CDA): krijgt de raad daarin dan een positie om in mee te denken? Want dat was volgens mij het verzoek.

Wethouder Van der Goot: u gaat daar over als u dat graag wilt, ja.

De voorzitter: daarmee komen wij aan het einde van de tweede termijn. Ik heb inmiddels van Gemeentebelangen begrepen dat zij om een schorsing vragen van de vergadering. Hoeveel tijd heeft u daarvoor nodig? Kwartier? Prima, dan is hierbij de vergadering geschorst voor 15 min.

De voorzitter heropent de vergadering en als eerst geef ik het woord aan dhr. Visscher namens Gemeentebelangen.

Dhr. Visscher (GB): dank u wel voorzitter. Wij hebben alles nog even goed op een rijtje gezet en komen eigenlijk tot de conclusie dat wij niet anders kunnen dan gaan voor bod 2. En waarom is dat zo? Omdat dat het beleid is wat wij hebben afgesproken. Wij zien op dit moment geen reden om hiervan af te wijken. Wij zijn wel heel nieuwsgierig waar andere gemeenten in onze regio mee komen. Volgens mij ligt dat allemaal mijlenver uit elkaar. Als daar afstemming op gekomen is kunnen wij dieper ingaan op de vragen die er liggen. Dat wil de fractie afwachten. Verder vinden wij het voorstel van het CDA om eens goed te kijken wat voor aanvragen zijn er, komen er. Om een beetje pas op de plaats te maken (on hold) vinden wij erg sympathiek en willen wij in mee gaan. Er zijn nog zoveel vragen te beantwoorden maar in eerste instantie gaan wij voor bod 2. Dank u wel.

De voorzitter geeft het woord aan dhr. Hoomoedt.

Dhr. Hoomoedt (GL): er is in elk geval iets wat ik wil zeggen en dat is, ik heb het ook tegen dhr. Van der Goot zojuist in de schorsing gezegd, dat wie er ook in de raadsvergadering aan het woord is, de kans moet hebben om zelf te zeggen wat hij denkt. Dat is in onze optiek hoe het werkt. Daar hoeft je het niet mee eens te zijn, daar kun je allemaal wat van vinden maar mw. Van der Horst van PvdD stelt vragen op haar eigen manier en die verdient de juiste antwoorden. Dat wilde ik even zeggen. Daarnaast heb ik eigenlijk nog maar een ding te zeggen want ik weet niet hoe wij het straks gaan doen met de procesafspraken, daar komen wij straks op terug. Ik vind het dan wel belangrijk dat als er over kernenergie gesproken wordt door de VVD, omdat namens GL wel naar de prullenbak te verwijzen.

Ik vind het belangrijk om het te benoemen omdat ik niet weet hoe het straks in het stuk terecht komt en vandaar dat ik het op deze manier aanstip. Tot zover.

De voorzitter: dhr. Melis (PvdA).

Dhr. Melis (PvdA): ja, voorzitter, ik begreep dat er nog één ronde is.

De voorzitter: ja als reflectie op de bijdrage van Gemeentebelangen.

Dhr. Melis (PvdA): onze fractie heeft al aangegeven dat wij het stuk zoals het voorligt ook gaan ondersteunen. Dat betekent ook dus ook bod 2. Maar wij hebben ook andere raadsfracties gehoord die met een ander bod komen. Onze fractie heeft ook nog aangegeven, met het CDA, communicatie vinden wij best belangrijk. Dat zou wat ons betreft een reactie mogen zijn op het document dat voor ligt. Als wij hem zo afpellen als fractie dan steunen wij, eens zijn met bod 2, de communicatie willen wij ook mee terug geven. Voor de rest als wij dan de discussie horen wat hier plaats vond, hoort ons inziens thuis bij de beleidsstukken die wij zelf hebben vastgesteld. Als je daar iets van vindt vinden wij het niet netjes om dat terug te geven richting RES. Immers, wij gaan daar zelf over. Het lijkt mij ook verstandig om aan te sluiten bij het beleid dat wij hebben vastgesteld en ook hebben wij daar gezegd dat wij blijven evalueren. Ik denk dat alles wat nu gezegd is, is een onderdeel van de evaluatie en hoort niet terug bij de teugkoppeling richting de RES. Dan blijven ons inziens 2 punten over: bod 2 en de communicatie. Het vierde element wat ik wil toevoegen, is ook wat het CDA en volgens mij ook GL aangaf, er komen meerdere aanvragen binnen dat je steeds gaat spiegelen en meegenomen worden. Welke aanvragen komen binnen, hoe opportuun zijn die en hoe verhoudt zich dat tot bod 2 wat wij gedaan hebben. Maar dat is een interne afspraak die wij hier maken met een toezegging daarop van de wethouder en die hoeft, wat ons betreft, ook niet terug naar de RES. Ons inziens blijven er maar 2 punten over en als ik de meerderheid beluistert in deze raad, dat er maar 2 reacties terug kunnen naar de RES. De rest is een onderdeel van de interne evaluatie en een procesafspraken die wij gemaakt hebben als raad met de wethouder als het gaat om het blijven monitoren van aanvragen als relatie tot bod 2.

De voorzitter: wie wenst te reageren op de reactie van dhr. Melis? Dhr. Kriek.

Dhr. Kriek (GL) ja, dank u wel voorzitter. Daar ben ik het niet helemaal mee eens want in het stuk dat wij hebben gekregen een aantal consultatiepunten. Daar hebben wij op gereageerd, tenminste vanuit GL is een korte maar toch duidelijke, hoop ik, reactie op geweest en ook die moeten worden meegenomen van de diverse partijen. En dat is expliciet de vraag die ons is voorgelegd en het lijkt mij wel ook zo netjes om daarop te antwoorden.

De voorzitter: mw. Hemmen.

Mw. Hemmen (CDA) kan helemaal mee instemmen wat door GL aangegeven wordt. Ik heb het hiervoor ook al aangegeven. Er wordt ons iets gevraagd, daar hebben wij het hele document op gelezen en bestudeerd om ook die consultatiepunten goed te kunnen beantwoorden. Dat hebben wij gedaan en ik ga er vanuit dat daar ook op die 5 punten terugkoppeling gedaan wordt aan de RES.

De voorzitter: dhr. Dinkla.

Dhr. Dinkla (VVD): dank u wel voorzitter. Ik krijg een beetje het idee dat dhr. Melis onwelgevallige meningen niet wil horen en wil laten doorsijpelen richting het RES.

Dhr. Melis (PvdA), voorzitter? Het enige wat ik probeer te zeggen is, en ik zit hier namens de fractie van PvdA, hoe wij als fractie tegen dit document aankijken. Op het moment dat een procesafspraken gemaakt wordt dat iedereen maar dingen kan roepen waarin onder staat dit is de mening van de gemeente Westerwolde dan vinden wij dat er een nieuwe procesafspraken gemaakt moet worden en dat ook moet kunnen amenderen. Gewoon democratisch en dan zien wij wel. En dan wil ik ook kunnen duiden als fractie van de PvdA,

als voorbeeld, dat wij niet achter kernenergie staan. Niet in onze gemeente want wij kunnen niet bepalen of er in Delfzijl iets moet gebeuren daar gaan wij niet over. Wij gaan alleen over onze eigen gemeente en daar hebben wij al een besluit over genomen. Dat probeer ik te duiden vanuit onze fractie, dus u legt het verkeerd uit hoor!

De voorzitter: dhr. Dinkla.

Dhr. Dinkla (VVD) dan verschillen wij hier van mening over maar dat geeft niets. Misschien kunt u bij uw partijgenoot dhr. Plassterk aan tafel gaan voor enige uitleg over kernenergie. Dan t.a.v. het CDA, daar wil ik nog graag op terug komen: ik heb u nog gevraagd over de landbouwgrond en hoe groot is jullie favoriete zonnepark met het aanbod van zonnepanelen.

De voorzitter grijpt in. Nogmaals, ik heb een poging gedaan in een eerder moment in de vergadering om u er op te wijzen dat het vooral gaat om het geven van wensen en bedenkingen t.a.v. het consultatiestuk. Als u zich zou beperken tot het stuk, met respect voor ieders mening, daarin absoluut, dan helpt dat de portefeuillehouder en de medewerkers om daar straks een document op te maken die in brede zin de opvatting van deze raad verwoord. Waarbij ook oog is voor minderheidsopvattingen maar het zal toch richting moeten geven hoe de raad denkt. Het is niet de bedoeling om elkaar in de discussie scherp te bevragen want dat helpt ons niet om antwoorden te kunnen formuleren richting het RES.

Dhr. Dinkla (VVD) ja, het is nu de tweede keer deze avond dat u hier tegenover mij begint. Dat ik verkeerde dingen zeg terwijl iemand anders zegt de PvdD krijgt te weinig ruimte. Dat gaat ook niet over de RES.

De voorzitter: ik heb mw. Van der Horst ook gevraagd zich te concentreren, met respect voor de vragen die gesteld zijn, hoor.

Dhr. Dinkla (VVD): dat bedoel ik niet voorzitter. Dhr. Hooemoedt zegt dat mw. Van der Horst niet goed genoeg is gehoord, dat antwoord is nog niet gegeven. Dat heeft ook iets met de RES te maken

De voorzitter: prima, dhr. Dinkla: gaat u verder.

Dhr. Dinkla (VVD): oké, dat wil ik ook nog even zeggen dat ik het sneu vind voor de PvdD en jammer dat zo slecht beantwoorden. Misschien is het ook een beetje eigen schuld, ik geef hem even terug, dat je soms teveel vraagt. Soms iets korter en bondiger te zijn.

Mw. Van der Horst (PvdD) vraagt of zij daarop mag reageren.

De voorzitter: ik zou graag dhr. Dinkla even willen laten uitspreken. U krijgt straks nog de gelegenheid om daarop te reflecteren.

Dhr. Dinkla (VVD): snapt het gelach niet. Wij hebben al een paar keer gezegd in de raad om meer te discussieren op bepaalde onderdelen. En nu ga ik een keer los en dan zien wij dit verschijnen. Niet aan het college overlaten, de raadsbrief niet. Daar ben ik het niet mee eens. De volgende vergadering terug. Dat was het voorzitter.

De voorzitter kijkt rond: dhr. Timmermans.

Dhr. Timmermans (lijst Timmermans) dank u wel voorzitter. Voorzitter: ik wil graag een debat. De raad is voor debat en de commissie voor technische vragen, toelichting e.d. Wij zitten vandaag in de raadsvergadering. Daar heb ik mij over verwonderd maar wij zitten in een raadsvergadering. Dus ik vind dat er plaats moet zijn voor een debat. En zo vind ik dhr. Melis heel mooi spreken maar ik ben het niet met hem eens want wij hebben weliswaar een duurzaamheidsvisie maar dat wil niet zeggen dat wij voor deze RES-brief gewoon verwijzen naar de duurzaamheidsvisie. Want dan hoeven wij hem helemaal hier niet te behandelen. Ieder mag zijn eigen mening daar over hebben. Ook al strookt die niet – ik blijf bij optie 1.

De voorzitter: mw. Hemmen.

Mw. Hemmen (CDA): dank u wel voorzitter. Ik verbaas mij wat over de discussie al hoewel ik blij ben met de discussie in de raad. Ik heb een aantal pogingen gedaan om meningen te ontlocken en dat is mij vanavond gelukt. Toch ben ik wat teleurgesteld. Onze fractie heeft het document gelezen en als je het goed hebt gelezen dan valt op dat onze gemeente een hele mooie positie krijgt binnen al die gemeenten van Groningen.

Onze gemeente wordt gewaardeerd voor het mooie en bijzondere landschap, de oude bossen. In dit plan staat dus dat daar geen ruimte is voor grootschalige energieprojecten. Kleinschalige zonneparken worden eigenlijk als enige optie genoemd in onze gemeente om energie op te gaan wekken. En eigenlijk doen wij dat al. Er staan geen ha's bij maar het wordt schaal bij schaal toegepast in het landschap en dat komt ten goede aan landbouwgrond. Want ook die vraag is gesteld door de VVD, tot 2 keer toe. Als CDA zijn wij altijd heel beducht en bedachtzaam hoe je met landbouwgrond om moet gaan. Dat blijven wij ook. Maar ook dat geeft voldoende ruimte in deze strategie die nu voorligt. Dat wilde ik toch iedereen maar eens meegeven dat eigenlijk het vertrekpunt is. Wij hebben op alle 5 punten reactie gegeven en dat ga ik niet herhalen, daar houden wij ons bij. Ik kan mij er wel iets bij voorstellen dat wij als raad dit nog eens een keer terug krijgen wat dan precies de samenvatting wordt. Ik wens de dames van de griffie veel succes want volgens mij wordt het een hele klus.

De voorzitter: mw. Van der Horst.

Mw. Van der Horst (PvdD): dank u wel voorzitter. Allereerst collega van GL dank u wel voor uw steun. Dhr. Dinkla: dank u wel dat u het genoemd heeft. U zegt: ik wil hem even teruggooien: ik denk dat mijn vragen iets anders zijn geformuleerd dan andere. Als u goed luistert hoort u in de vragen wel mijn mening dat het belangrijk is om een eigen geluid te hebben. Ik heb even een vraag aan mw. Hemmen van het CDA: u zegt dat doen wij al kleinschalig en mooi ingepast. Dan ga ik een gemene vraag stellen: doelt u dan ook op Harpel en de uitbreiding: is dat kleinschalig of hoort dat bij grootschalig?

Mw. Hemmen (CDA): zou ik u een tegenvraag mogen stellen?

Mw. Van der Horst (PvdD): dat mag.

Mw. Hemmen (CDA): wat is uw mening over het visiedocument dat voorligt?

Mw. Van der Horst (PvdD): u bedoelt dat u niet gezien hebt wat mijn mening is n.a.v. al die punten? In al mijn punten heb ik alle facetten genoemd. Ik heb het gehad over de warmtetransitie, de biogassen dat die in onze optiek achterhaald zijn – niet in stuk horen, over de grootschalige panelen. Dat wij leverancier gaan worden van Nederland i.p.v. lokaal. Zij vraagt wat wij gezegd hebben.

De voorzitter verzoekt de dames de discussie langs de voorzitter te voeren. En als tweede graag heel kort want wij zitten in de derde termijn. Wij gaan heel langzaam in de richting van procesafspraken: dus graag heel kort elkaar daarop bevragen en antwoorden want dan zo ik hier graag een punt achter willen zetten.

Mw. Van der Horst (PvdD): had het ook kort willen doen. Ik had eigenlijk via u willen zeggen dat ik pleit voor het opstellen van een raadsbrief. Dus niet af te laten doen door het college zodat wij nog een klap op kunnen geven. Ik zal mijn vragen, die kennelijk niet helemaal duidelijk waren voor de wethouder, nog kort en krachtig hem sturen dan kan hij deze rustig lezen en misschien dat hij daar dan nog iets mee kan.

De voorzitter: mw. Hemmen nog behoefte om daarop te reflecteren? Zo niet dan zou ik de fractievoorzitters willen vragen de vergadering even te schorsen. Ik denk dat het goed is dat wij met een document komen waar men zich in brede zin in kan vinden zodat wij een heldere procesafpraak hebben. Ik schors de vergadering voor 10 min.

De voorzitter heropent de vergadering: in samenspraak met de fractievoorzitters hebben besloten om te komen tot een raadsbrief. Die raadsbrief zal in eerste aanleg in brede zin op reflectie van deze raad antwoorden gaan geven op de vragen zoals die aan ons gesteld zijn. Daarnaast, omdat het een consultatiestuk is, zal er zeer nadrukkelijk nog in de kanttekeningen/aanvullingen nog ruimte zijn om de diverse standpunten van de partijen zo goed mogelijk te verwoorden en mee te geven in de verdere discussie m.b.t. RES.

Het stuk zal In ieder geval, ik kijk even naar de wethouder, vrijdag worden aangeleverd bij de fracties zodat u deze brief van de raad dit weekend nog mee kunt nemen. Deze brief komt op de agenda van volgende week weer terug ter besluitvorming. Voor iedereen helder? Prima.

7. Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering.

Vastgesteld in de raadsvergadering van 15 april 2020.

P.D. Nap
raadsgriffier

J.W. Velema
voorzitter

Bijlage: inspreektekst dhr. Smulders

Onderstaand ontvangt u de tekst van de heer Smulders.

Het geel gearceerde gedeelte in de tekst is door de heer Smulders, na het uitspreken, nog gewijzigd.

Energietransitie dé kans voor goedkope energie van alle Westerwolders.

Het was in 1963, kort na de vondst van de grote Groninger gasbel bij Slochteren, dat onze toenmalige minister-president Joop den Uyl in jubelstemming aankondigde dat de burgers in ons land in de winst van het gas konden meedelen. Later moesten we met z'n allen ontdekken dat het grote kapitaal terecht kwam in de handen van beleggers in aandelen van de grote beursgenoteerde bedrijven.

Nu anno 2020 ligt voor ons een vergelijkbaar nieuw groot cadeau: wind- en zonne-energie dat de burgers zelf kunnen produceren. Wind- en zonne-energie krijgen we gratis op moeder aarde, nu de productie nog.

En jawel, de cowboys, beleggings- en investeringsmaatschappij hebben Westerwolde al omsingeld met plannen voor wind- en zonneparken. Zij zullen die energieproductie wel even regelen en daarmee de complete winst in eigen zak steken. Weg cadeau voor de burgers.

Het kan toch niet waar zijn. Dat accepteren we toch niet.

Dat hoeft ook niet. Gelukkig treedt het provinciale bestuur van Groningen bij monde van Marc Jager gisteren in het Dagblad van het Noorden naar buiten met de mogelijkheden voor de burgers om zelf de energieproductie in eigen beheer te nemen. Nieuw is het niet, gedeputeerde mevrouw Homan toeterde het al anderhalf jaar geleden rond, helaas hebben kennelijk weinigen dat gehoord.

Jager laat weten dat het provinciaal bestuur nog steeds vindt dat een beperkt deel van de opbrengsten van de energieparken naar de burgers moet vloeien. Jager wijst op individueel en gezamenlijk lokaal eigendom van energie-opwekking en opslag. Bijvoorbeeld exploitatie in eigen bezit en beheer van een gemeente. 50 procent eigendom zou een minimale eis kunnen zijn, een eis die deze gemeenteraad nadrukkelijk heeft vastgelegd.

Jager eindigt met de kreet dat daarover met de inwoners moet worden gesproken.

Tijdens een commissievergadering paar weken geleden in dit gemeentehuis, vertelde een woordvoerder van de stichting STUW, die in Westerwolde achter de schermen actief bezig was om een zonnepark voor 50 procent in eigendom te krijgen, dat dit mislukt was. Voor de betreffende onderneming was zelfs 1 procent te veel. Stichting STUW dat van het bedrijf eerder een zogenoemd duizenddagenplan als cadeautje kon krijgen, kon er later naar fluiten. Alle winst van het zonnepark bij Harpel steekt de onderneming in eigen zak.

Dat kunnen we met z'n allen tegenhouden en dat moeten we ook doen. Jammer dat STUW nauwelijks bekend is in onze gemeente, maar kan die enorme klus niet alleen aan. We hebben in onze gemeente de vereniging Westerwolde-Hamrik. Zij schreef twee jaar geleden een brief naar het college dat zij bereid is om eens een klus op te pakken. Als huidig voorzitter van die vereniging leg ik het morgen aan de leden voor. Daarnaast zouden we bij de Plaatselijk Belangenverenigingen steun kunnen vragen. Zij kunnen hun inwoners ook informeren waarna ze de handen ineen kunnen slaan. Zo ontstaat er een soort Task Force dat met een faciliterend gemeentebestuur voor alle Westerwolders veel kan betekenen.